

Turizm Lisans ve Önlisans Eğitiminde 2017 Yılı Sayısal Değerlendirmeler (Numerical Evaluations for 2017 Year in Tourism Associate Degree and Undergraduate Education)

*Özgür YAYLA^a , Cemal Ersin SİLİK^b , Ayşe Selin DÜLGER^b

^a Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Recreation Management, Ankara/Turkey

^b Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Ankara/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim

Tarihi: 10.10.2017

Kabul Tarihi: 15.11.2017

Anahtar Kelimeler

Turizm eğitimi

Kontejyan

2017

ÖSYS

Keywords

Tourism education

Quota

2017

OSYS

Öz

Bu araştırmada, Türkiye’de turizm eğitiminin önemli bir aşaması olan lisans, önlisans ve yükseköğretim eğitime yönelik 2017 yılı kontenjan ve başvuru durumları incelemek ve Türkiye’deki turizm eğitiminin geleceğine yönelik çıkarımlarda bulunmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, ÖSYM tarafından ilan edilen, 2017-ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler tablosundaki ilgili turizm programları incelenmiştir. İncelemeler sonucunda, turizm programlarındaki kontenjanlar ve bu kontenjanlara yerleşen öğrencilerin sayıları bölümler bazında değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirmelere göre, turizm programlarındaki kontenjanların ciddi oranda boş kaldığı belirlenmiştir. Boş kalan kontenjanların büyük bir kısmını, TM-1 puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm İşletmeciliği”, “Turizm ve Otelcilik”, “Turizm ve Otel İşletmeciliği”, “Seyahat İşletmeciliği”, “Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği”, “Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği”, “Konaklama İşletmeciliği” ve YGS-6 puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm ve Otel İşletmeciliği” ve “Sağlık Turizmi İşletmeciliği” bölümleri oluşturmaktadır. Sonuçlar, öğrencilerin “işletmecilik” bölümlerine tercih yapmaktan uzak olduklarını göstermektedir. Ayrıca, birçok bölümde bulunan ikinci öğretimlerin de tercih edilmemesi kontenjanların boş kalmasını sağlamıştır. Tercih edilmeyen ikinci öğretimlerin kapatılması, hemen hemen her ilden ziyade, ihtiyaç duyulan illerde turizm bölümlerinin muhafaza edilmesi kontenjanların verimli ve etkin kullanılmasını sağlayacaktır.

Abstract

In this research, it is aimed to examine the quota and application cases of 2017 for the undergraduate, associate and college education which is an important step of tourism education in Turkey and to make inferences about the future of tourism education in Turkey. In accordance with this purpose, the related tourism programs are examined in the table of 2017-ÖSYS Placement Results announced by OSYM. As a result of the examinations, the quotas for tourism programs and the number of students who settled in these quotas are evaluated on the basis of departments. According to the evaluations, the quotas of tourism programs are determined to be empty in serious condition. A large part of the remaining quota are made up of “Tourism Management”, “Tourism and Hotel”, “Tourism and Hotel Management”, “Travel Management”, “Travel Management and Tourism Guide”, “Food and Beverage Management”, “Accommodation Management” which accept students with TM-1 score type and “Tourism and Hotel Management”, “Health Tourism Management” which accept students with YGS-6 score type. The results show that students are far from choosing to “management” departments. Moreover, the fact that the evening educations in many departments are not preferred also allowed the quotas to remain empty. The closure of non-preferred evening educations and the preservation of the tourism departments in the needed provinces will ensure efficient and effective use of the quotas.

* Sorumlu Yazar.

E-posta: ozguryayla@gazi.edu.tr (O. Yayla),

GİRİŞ

Turizm son yıllarda dünya genelinde en fazla büyüyen ve önemsenen sektörlerden biri haline gelmiştir. Teknoloji alanında yaşanan gelişmeler, insanların seyahat noktasında bilinçlenmesi, boş zamanlarda yaşanan artış (Kozak, Kozak ve Kozak, 2009, s. 2) vb. sebeplerden dolayı turistik faaliyetlere katılan insan sayısı her geçen yıl sürekli artmaktadır. Öyle ki; Dünya Turizm Örgütü (UNWTO)'nün verilerine göre, bir önceki yıla göre 46 milyon bir artış göstererek, 2016 yılında dünya genelinde 1 milyar 235 milyon kişi turistik destinasyonlara seyahat etmiştir. Böylesine hızla büyüyen ve gelişen bir sektöre yönelik eğitim, üzerinde durulması gereken konulardan birisidir.

Dünyada turizme önem veren ülkeler sürekli olarak sektörün gelişimi için stratejiler ve planlar yapmaktadır. Turizm sektöründe rekabet üstünlüğü oluşturmak, modern turizm anlayışının gerektirdiği kaliteyi sağlamak, çalışan ile turist etkileşimini maksimum düzeyde gerçekleştirebilmek ve turizm ürününü yönetmek ve pazarlayabilmek amacıyla birçok ülkede turizm eğitimi önemli hale gelmiştir (Zagonari, 2009, s. 2).

Türkiye açısından değerlendirildiğinde ise turizm, en önemli sektörlerin başında gelmektedir. Turistik değerler bakımından birçok ülkeden daha zengin olan Türkiye'deki turizm eğitimi, ortaöğretim düzeyinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı kurumlarda ve yükseköğretim düzeyinde önlisans, lisans ve lisansüstü programlarda gerçekleştirilmektedir.

Türkiye'de turizm eğitimine yönelik çalışmalar 1890'lı yıllara kadar uzanmasına rağmen (Ünlüöner, 1993, s. 499), düzenli olarak turizm eğitimi 1953 yılında Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın işbirliğiyle Ankara ve İzmir Ticaret Liselerinde "Turizm Meslek Kursları" ve "Tercüman Rehberlik Kursları" açılmasıyla başlamış (Olalı, 1984), 1963 yılında ise Ankara Otelcilik Meslek Lisesi'nin açılması ile örgün eğitim kapsamına girmiştir. İlk olarak 1965 yılında üniversite düzeyinde kendine yer bulan turizm eğitimi için 2010 yılında Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi'nin kurulması ile birlikte fakülte düzeyinde eğitim verilmeye başlanmıştır.

Bu çalışmada, Türkiye'de turizm eğitiminin önemli bir aşaması olan önlisans ve lisans eğitimine yönelik 2017 yılı kontenjan ve başvuru durumları incelenmiş ve Türkiye turizm eğitiminin geleceğine yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur.

Kavramsal Çerçeve

Turizm sektörü son 60 yıl içerisinde sürekli genişleme ve çeşitlilik yaşayarak dünyanın en büyük ve en hızlı büyüyen ekonomik sektörlerinden biri haline gelmiştir. Uluslararası turist varışları, 1950'de 25 milyon iken, 1980'de 278 milyona, 2000 yılında 674 milyona, 2016 yılında ise 1.235 milyona ulaşmıştır (UNWTO Tourism Highlights, 2017, s. 2). TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre Türkiye'ye 2016 yılında toplam 31 milyon 365 bin 330 kişi turizm amaçlı ziyarete gelmiştir, gelen ziyaretçilerden elde edilen turizm geliri ise 22 milyar 107 milyon 440 bin dolardır (tuik.gov.tr). Bu verilerden yola çıkarak, Türkiye için turizm sektörünün son derece önemli olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Gelen ziyaretçilerin konaklama yapacağı işletme sayıları artarken bu konaklama işletmelerine istihdam edilecek personele olan ihtiyaç da giderek artmaktadır.

Küresel iş dünyasında yoğun rekabet ortamının bulunduğu sektörlerde kaliteli personel yetiştirilmesi ve istihdam edilmesi oldukça önemli bir konudur. Turizm, dünya çapında yüksek büyüme potansiyeline sahip ekonomik sektörlerden biri olarak kabul edilmektedir (Daniel ve Diğ., 2017, s. 65). Tüm dünyada önemli bir yeri olan turizm sektöründe kaliteli hizmet sunulması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından istihdam edilecek olan personelin nitelikli olması büyük önem taşımaktadır (Dinçer ve Diğ., 2013). Tam bu noktada, turizm eğitiminin önemi ortaya çıkmaktadır.

Turizm sektöründen beklenen ekonomik verimin sağlanması için yapılan yatırımlar, tanıtım ve pazarlama çalışmalarına ek olarak istihdam edilecek personellerin eğitilmiş olması gerekmektedir (Çimen ve Akbaba, 2006, s. 231). Çünkü emek yoğun bir sektör olan turizm sektöründe çalışanlar ve misafirler birebir etkileşim içerisindedirler. Dolayısıyla, müşteri memnuniyetinin yüksek olması, kaliteli hizmet verilmesi ve devamlılığının sağlanması için personelin nitelikli ve eğitilmiş olması bir gerekliliktir.

Toplam 33 farklı sektör için talep yaratan turizm sektörü ülke ekonomilerine de önemli derecede katkı sağlamaktadır. Son 15 yıllık süre içerisinde Türkiye’de turizm sektöründe yaşanan değişim ve gelişmeler sonucunda eğitim ve istihdam konuları ile ilgili birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. (Mısırlı, 2002, s. 39).

Konaklama yükseköğreniminin (hospitality education) başlangıcı 1893 yılına dayanmaktadır. Ecole Hoteliere de Lausanne isimli okul 1893 yılında İsviçre’de kurulmuştur. Amerika Birleşik Devletleri’nde ise konaklama işletmeciliği alanında lisans düzeyinde eğitim, resmi olarak 1922 yılında Cornell Üniversitesi’nde başlamıştır (Barrows and Bosselman, 1999; Aktaran: Hsu, Xiao ve Chen, 2017, s. 141).

1990’lı yılların başında, turizmi iş dünyası ile birleştiren turizm çalışmalarının, ideal müfredat modeli olduğu (Tribe, 2000b; Aktaran: Aranz ve Diğ., 2017, s. 312): bir mesleki disiplinin sektör için gerekli iş becerilerini ve bilgisini sağladığı düşünülmekteydi (İsraeli, 2014; Koh, 1995; Solvoll, Alsos & Bulanova, 2015; Tribe, 1997, 2000a; Aktaran: Aranz ve Diğ., 2017, s. 312). Turizm sektöründe, sunulan hizmetin planlanmasından gerçekleştirilmesine kadar geçen süreçte sektörün her kademesinde istihdam edilen personelin turizm eğitimi almış olması bir gereklilik haline gelmiştir. Turizm eğitimi gerektiren nedenler, aşağıda özetlenmiştir (Olçay, 2008, s. 384-385):

- Turizmin insancıl bir yönü vardır. Turizmin bu insancıl özelliğini geliştirmek için turizm eğitimi gereklidir.
- Turizm eğitimi, turizmin ana faktörleri olan doğal ve tarihi eserlerin korunması gerektiğini insanlara öğretir.
- Turizm eğitimi, bireylere işbirliği için gerekli olan bilgi ve tecrübeyi kazandırır.
- Turizmin esas kaynaklarını korumak, bu sayede turizme süreklilik kazandırabilmek turizm eğitimi gerektirir.
- Turizmle ilgili faaliyetlerde bulunanların turizm endüstrisinde karşılaştıkları olayları değerlendirmek, sorunlara objektif çözüm getirmek, sonuçları kontrol etme yeteneğini kazandırabilmek için turizm eğitimi gereklidir.
- Turizm endüstrisinde güçlü, dinamik bir pazarlama anlayışını benimsemek; uluslararası ilişkilerde Türkiye lehine bir lobi, kamuoyu oluşturmak; modern tanıtma, halkla ilişkiler ve pazarlamanın ortaya çıkardığı karmaşık sorunlara çözüm getirmek turizm eğitimi gerektirir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de turizm eğitiminin önemi giderek önem kazanmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın 2000 yılında hazırlamış olduğu konaklama tesisleri nitelikleri yönetmeliğinde Türkiye’de bulunan beş yıldızlı otellerde % 25, dört yıldızlı otellerde ise % 15 oranında olmak şartıyla turizm eğitimi görmüş personelin istihdam edilmesi zorunlu hale getirilmiştir (Gürdal, 2002; Aktaran: Çimen ve Akbaba, 2006, s. 233).

Lisans düzeyinde turizm eğitiminin temel amacı, alanında bilgili, donanımlı, yabancı dil bilgisine sahip personel yetiştirmektir. Diğer bir deyişle, lisans düzeyinde turizm eğitimi veren kurumlar turizm sektöründe nitelikli personelin ve yöneticinin istihdam edilmesini sağlamaktadırlar. Yükseköğretim düzeyindeki bu kurumlar 2547 sayılı kanunun 3. maddesinde kısaca şöyle açıklanmaktadır (Kozak, 2009, s. 2):

• Fakülte: Yüksek düzeyde eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumudur.

• Yüksekokul: Belirli bir mesleğe yönelik eğitim öğretime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumudur.

• Meslek Yüksekokulu: Belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyıllık eğitim - öğretim sürdüren bir yükseköğretim kurumudur.

Dolayısıyla, turizm sektöründe istihdam edilecek olan personelin, fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokul düzeyinde eğitim almış olması sektörde başarının sağlanması, rekabet ortamında farkındalık oluşturması ve kaliteli hizmet sağlanması açısından oldukça önemlidir.

Turizm Eğitimi Veren Lisans Programları İle İlgili Değerlendirmeler

Araştırma kapsamında 2017 yılı ÖSYS kılavuzunda (Tablo 4) yer alan özel ve kamu üniversitelerinin turizm lisans programlarına ilişkin kontenjan ve başvuru durumları incelenmiştir. Lisans programları kapsamında, toplam 51 üniversitenin (özel ve kamu dâhil) fakültelerinde yer alan turizm ile ilgili bölümler değerlendirilmiştir.

İncelenen fakültelerdeki; “Turizm İşletmeciliği”, “Turizm ve Otelcilik”, “Turizm ve Otel İşletmeciliği”, “Seyahat İşletmeciliği”, “Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği”, “Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği”, “Konaklama İşletmeciliği” bölümlerinin TM-1 puanı ile; “Gastronomi ve Mutfak Sanatları”, “Rekreasyon Yönetimi” bölümlerinin TS-2 puanı ile; “Turizm Rehberliği” bölümünün DİL-1 puanı ile ve spor bilimleri fakültesinde bulunan “Rekreasyon” bölümünün TM-3 puanı ile öğrenci kabul ettiği görülmektedir.

Turizm eğitimi verilen lisans, önlisans ve yüksekokul programlarındaki kontenjanlar incelendiğinde, ortaya çıkan sonuçların tüm programlar için paralellik gösterdiği söylenebilir. Turizm bölümündeki tüm programlar için açılan kontenjanların önemli bir kısmının boş kaldığı görülmektedir. Turizm eğitiminin verildiği fakülteler incelendiğinde, toplam 51 üniversitede yer alan fakülteler için açılan genel kontenjanın 9.024 olduğu tespit edilmiştir. Açılan genel kontenjana yerleşen öğrenci sayısı ise 5.257’dir. Sonuç olarak toplamda 3.767 öğrencilik kontenjanın (yaklaşık % 41,7) boş kaldığı tespit edilmiştir.

TM-1 puan türünde öğrenci kabul eden bölümlere yönelik açılan genel kontenjan sayısı 5.943’dür. İlgili puan türünde yerleşen öğrenci sayısı ise 2.196’dır. TS-2 puan türünde öğrenci kabul eden bölümlere yönelik açılan genel kontenjan sayısı 1.899’dur. İlgili puan türünde yerleşen öğrenci sayısı ise 1.857’dir. DİL-1 puan türünde öğrenci kabul eden bölümlere yönelik açılan genel kontenjan sayısı 962’dir. İlgili puan türünde yerleşen öğrenci sayısı ise

977'dir. TM-3 puan türünde öğrenci kabul eden bölümlere yönelik açılan genel kontenjan sayısı 220 iken, ilgili puan türünde yerleşen öğrenci sayısı 227 olmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, "TS-2", "DİL-1" ve "TM-3" puan türlerindeki kontenjanların dolduğu, "TM-1" puan türündeki kontenjanların ise boş kaldığı tespit edilmiştir. Fakülteler kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda, boş kalan kontenjanların nedeninin "TM-1" puan türünde öğrenci kabul eden bölümlere yönelik talebin çok az olması söylenebilir. Öğrencilerin, "TM-1" puan türü içerisinde yer alan; "Turizm İşletmeciliği", "Turizm ve Otelcilik", "Turizm ve Otel İşletmeciliği", "Seyahat İşletmeciliği", "Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği", "Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği", "Konaklama İşletmeciliği" bölümlerine tercih yapmaktan kaçındığı belirlenmiştir. Öğrenciler tarafından ilgili bölümlere yapılan tercihin az sayıda kalması, bu konunun üzerinde durulması ve tartışılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Elde edilen sonuçlar, ilerleyen dönemlerde "TM-1" puan türünde öğrenci kabul eden bölümlere yönelik öğrenci bulmada sıkıntılar yaşanabileceğini göstermektedir.

Fakülteler kapsamında yapılan genel puan sıralamasında ise, en yüksek puanı alan öğrencinin; TS-2 puan türünde 466,141 puan ile İstanbul Aydın Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları (Tam Burslu) bölümüne yerleştiği belirlenmiştir. Diğer puan türleri incelendiğinde ise; TM-1 puan türünde en yüksek puanı alan öğrencinin 364,284 puan ile Yeditepe Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Turizm ve Otel İşletmeciliği (İngilizce) (Tam Burslu) bölümüne; DİL-1 puan türünde en yüksek puanı alan öğrencinin 454,906 puan ile Anadolu Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği bölümüne; TM-3 puan türünde en yüksek puanı alan öğrencinin 336,823 puan ile Gazi Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon bölümüne yerleştiği tespit edilmiştir.

Turizm Eğitimi Veren Önlisans Programları İle İlgili Değerlendirmeler

Araştırma kapsamında 2017 yılı ÖSYS Tablo 3 kılavuzunda yer alan özel ve kamu üniversitelerinin turizm önlisans programlarına ilişkin kontenjan ve başvuru durumları incelenmiştir. Turizm iki yıllık önlisans programları; "Turist Rehberliği" ve "Kültürel Miras ve Turizm" programı YGS-3 puan türünde, "Aşçılık" ve "Turizm Animasyonu" YGS 4 puan türünde, "Turizm ve Seyahat Hizmetleri" ve "İkram Hizmetleri" YGS-5 puan türünde, "Turizm ve Otel İşletmeciliği" ve "Sağlık Turizmi İşletmeciliği" ise YGS-6 puan türünde öğrenci kabul etmektedir.

Dört yıllık lisans eğitimi veren fakülte ve yüksekokullarda var olan durumun önlisans programlarında da olduğu ve büyük oranda açılan kontenjanlara başvurunun düşük olduğu tespit edilmiştir. Kontenjan ve başvuru durumları incelendiğinde toplamda 110 farklı üniversitede iki yıllık turizm önlisans eğitim verildiği ve söz konusu 110 üniversitede turizm önlisans eğitimine toplamda 24.826 kontenjan açıldığı görülmüştür. Açılan kontenjanlara ise 18.602 öğrenci başvuruda bulunmuş ve 6.224 kontenjan boş kalmıştır. Kontenjan ve başvuru oranı incelendiğinde ise, turizm önlisans programlarının yaklaşık % 25'inin boş kaldığı söylenebilir.

YGS-3 puan türünde öğrenci kabul eden 'Turist Rehberliği' ve 'Kültürel Miras ve Turizm' önlisans programlarına toplamda 1.858 kontenjan açılmış ve 1.852 öğrenci yerleşmiştir. Söz konusu programlarda 6 kontenjan boş kalmıştır. YGS-4 puan türü ile öğrenci kabul eden "Aşçılık" ve "Turizm Animasyonu" önlisans programlarına ise 6.814 kontenjan açılırken, 6.545 öğrenci yerleşmiştir. 269 kontenjan ise söz konusu programlarda boş kalmıştır. YGS-5 puan türü ile öğrenci kabul eden "Turizm ve Seyahat Hizmetleri" ve "İkram

Hizmetleri” önlisans programlarına toplamda 4.047 kontenjan açılırken, 3.718 öğrenci yerleşmiştir. İlgili bölümlerde 329 kontenjan ise boş kalmıştır.

Öte yandan en fazla boş kalan programların YGS-6 puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm ve Otel İşletmeciliği” ve “Sağlık Turizmi İşletmeciliği” önlisans programları olduğu görülmektedir. Öyle ki, açılan 12.107 kontenjana, 6.487 öğrenci yerleşmiş ve 5.620 kontenjan boş kalmıştır. Kontenjan ve başvuru oranı incelendiğinde, Turizm ve Otel İşletmeciliği’ ve ‘Sağlık Turizmi İşletmeciliği’ önlisans programlarının yaklaşık % 47’sinin boş kaldığı söylenebilir.

YGS-3 puan türünde taban puanı en yüksek 398,17716 puan ile İstanbul Ayvansaray Üniversitesi, Plato Meslek Yüksek Okulu, Turist Rehberliği Uzaktan Öğretim (Tam burslu) programına yerleştiği, YGS-4 puan türünde taban puanı en yüksek 305,37568 puan ile Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mengen Meslek Yüksekokulu, Aşçılık programına yerleştiği, YGS-5 puan türünde taban puanı en yüksek 259,06316 puan ile Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Seyahat Hizmetleri (Tam burslu) programına yerleştiği ve son olarak YGS-6 puan türünde taban puanı en yüksek 305,23299 puan ile Yaşar Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği (Tam burslu) programına yerleştiği tespit edilmiştir.

Turizm Eğitimi Veren Yüksekokul Programları İle İlgili Değerlendirmeler

Araştırma kapsamında 2017 yılı ÖSYS Tablo 4 kılavuzunda yer almakta olan kamu ve vakıf üniversitelerinin turizm yüksekokul programlarına ilişkin kontenjan ve başvuru durumları incelenmiştir. Yüksekokul programları; “Spor Yüksekokulu-Rekreasyon Yönetimi” programı YGS-3 puan türünde, “Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu-Gastronomi ve Mutfak Sanatları” programı YGS 4 puan türünde, “Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği” programı YGS-6 puan türünde, “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu-Turizm Rehberliği” programı ise DİL puan türünde öğrenci kabul etmektedir.

Dört yıllık lisans eğitimi veren fakültelerde ve iki yıllık önlisans eğitimi veren meslek yüksekokullarında var olan durumun turizm yüksekokul programlarında da olduğu ve büyük oranda açılan kontenjanlara başvurunun düşük olduğu tespit edilmiştir. Kontenjan ve başvuru durumları incelendiğinde toplamda 40 farklı üniversitede bulunan yüksekokullarda turizm eğitimi verildiği ve söz konusu 40 üniversitede bulunan yüksekokullarda verilen turizm programlarında toplamda 3.923 kontenjan açıldığı görülmüştür. Açılan kontenjanlara ise 2.926 öğrenci başvuruda bulunmuş ve 994 kontenjan boş kalmıştır. Kontenjan ve başvuru oranı incelendiğinde, yüksekokul turizm programlarının yaklaşık % 25’inin boş kaldığı söylenebilir.

YGS-3 puan türünde öğrenci kabul eden “Spor Yüksekokulu-Rekreasyon Yönetimi” programlarına toplamda 20 kontenjan açılmış ve 20 öğrenci yerleşmiştir. Söz konusu programda boş kontenjan bulunmamaktadır. YGS-4 puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu-Gastronomi ve Mutfak Sanatları” programlarına ise 666 kontenjan açılırken, 657 öğrenci yerleşmiştir. 9 kontenjan ise söz konusu programlarda boş kalmıştır. YGS-6 puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği” programlarına toplamda 3.040 kontenjan açılırken, 2.047 öğrenci yerleşmiştir. İlgili bölümlerde 993 kontenjan ise

boş kalmıştır. DİL puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu-Turizm Rehberliği” programına ise toplam 191 kontenjan açılırken, 196 öğrenci yerleşmiştir.

Sayısal veriler incelendiğinde görülmektedir ki, yüksekokullarda bulunan Rekreasyon Yönetimi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları ve Turizm Rehberliği programlarına açılan kontenjanların tamamına yakını dolmuştur. Fakat YGS-6 puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği” programının % 33 oranında boş kaldığı görülmektedir.

YGS-3 puan türünde taban puanı en yüksek 309,66789 puan ile Girne Amerikan Üniversitesi (KKTC-Girne)/Spor Yüksekokulu/Rekreasyon Yönetimi (Tam Burslu) programına yerleştiği, YGS-4 puan türünde taban puanı en yüksek 425,50582 puan ile İstanbul Bilgi Üniversitesi/Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu/Gastronomi ve Mutfak Sanatları (İngilizce) (Tam Burslu) programına yerleştiği, YGS-6 puan türünde taban puanı en yüksek 393,74023 puan ile Boğaziçi Üniversitesi (İstanbul)/Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu/Turizm İşletmeciliği (İngilizce) programına yerleştiği ve son olarak DİL puan türünde taban puanı en yüksek 393,0097 puan ile Nişantaşı Üniversitesi (İstanbul)/ Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu/ Turizm Rehberliği (Tam Burslu) programına yerleştiği tespit edilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma kapsamında 2017 yılı içerisinde, Türkiye’de turizm eğitimi veren lisans, önlisans ve yüksekokul programlarındaki başvuru ve kontenjan durumlarına ait veriler incelenerek birtakım değerlendirmelerde bulunulmuştur. Yapılan incelemeler sonucunda; lisans, önlisans ve yüksekokul programlarındaki kontenjanların genel olarak dolmadığı ve öğrencilerin özellikle bazı bölümlere tercih yapmaktan kaçındığı belirlenmiştir. Lisans, önlisans ve yüksekokul programlarının kontenjanlarına yerleşen öğrenci sayıları karşılaştırıldığında, en fazla boş kalan kontenjanların yaklaşık % 41,7 ile lisans programlarına ait olduğu belirlenmiştir. Önlisans ve yüksekokul programlarındaki kontenjanların ise yaklaşık % 25 oranında boş kaldığı tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar, lisans programlarına kayıt yaptıran öğrencilerin sayılarında ciddi azalmaların olduğunu göstermektedir.

Lisans programları özelinde inceleme yapıldığında ise, en fazla boş kontenjanın “TM-1” puan türüyle kabul eden “Turizm İşletmeciliği”, “Turizm ve Otelcilik”, “Turizm ve Otel İşletmeciliği”, “Seyahat İşletmeciliği”, “Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği”, “Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği”, “Konaklama İşletmeciliği” bölümlerinde olduğu belirlenmiştir. Bu bölümlerin dışında kalan, “Gastronomi ve Mutfak Sanatları”, “Rekreasyon Yönetimi”, “Turizm Rehberliği” ve “Rekreasyon” bölümlerine yönelik kontenjanların ise dolduğu görülmüştür. İncelemeler sonucunda, lisans programlarındaki kontenjanların boş kalmasının nedeni olarak, öğrencilerin “İşletmecilik” yazan bölümlerden uzak durduğu tespit edilmiştir.

Önlisans programları özelinde yapılan incelemelerde ise, lisans programlarına benzer bir tablo ile karşılaşmıştır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde, önlisans programlarındaki boş kalan kontenjanların yaklaşık % 47’sini “YGS-6” puan türü ile öğrenci kabul eden “Turizm ve Otel İşletmeciliği”, “Sağlık Turizmi İşletmeciliği” bölümleri oluşturmaktadır. “İşletmecilik” bölümlerinin dışında kalan, “Turist Rehberliği”, “Kültürel Miras ve

Turizm”, “Aşçılık”, “Turizm Animasyonu”, “Turizm ve Seyahat Hizmetleri” ve “İkram Hizmetleri” bölümlerindeki kontenjanlara yönelik başvuruların yüksek olduğu belirlenmiştir. Önlisans programları çerçevesinde de “İşletmecilik” bölümlerine yönelik öğrencilerin tercih yapmadığı görülmüştür.

Yüksekokul programları kapsamında yapılan incelemelerde, öğrencilerin “Rekreasyon Yönetimi”, “Gastronomi ve Mutfak Sanatları Yönetimi” ve “Turizm Rehberliği” bölümlerindeki kontenjanları doldurduğu görülürken, “Turizm ve Otel İşletmeciliği” bölümündeki kontenjanlara tercih yapmaktan kaçındığı belirlenmiştir.

Sonuç olarak, 2017 yılı turizm alanındaki programların sahip olduğu kontenjanlar ve bu kontenjanlara yerleşen öğrenciler incelendiğinde, özellikle “İşletmecilik”, “Turizm İşletmeciliği” ve “Turizm ve Otel İşletmeciliği” bölümlerinin boş kaldığı görülmüştür. Bu kontenjanların boş kalmasının ardındaki sebeplerden bir tanesi de “İkinci Öğretim” programlarının açılmasıdır. Özellikle lisans programlarına ilişkin tablo incelendiğinde, birçok üniversitenin turizm bölümünde yer alan ikinci öğretim programlarının boş kaldığı ve öğrencilerin tercihte bulunmadıkları görülmektedir.

Bu sonuçlar çerçevesinde, kontenjanların boş kaldığı ikinci öğretim programlarının kapatılması turizm eğitiminin geleceği açısından faydalı olacaktır. Ayrıca öğrencilerin daha az tercihte buldukları ve birçok üniversitenin normal öğretiminde bile kontenjanların doldurulamadığı “Turizm İşletmeciliği”, “Turizm ve Otel İşletmeciliği” gibi bölümlerin sayısında azalma olması gerekmektedir. Yani, ihtiyaç duyulan bölgelerde bu bölümlerin açılması verimli bir eğitimin yapılmasını da beraberinde getirecektir. Türkiye’nin hemen her ilinde bu bölümlerin açılması kontenjanların boş kalmasını sağlamaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye’deki turizm eğitiminin geleceği açısından önemli bir yere sahip olan lisans, ön lisans ve yüksekokul programlarındaki başvuru ve kontenjan durumlarına yönelik incelemelerde bulunulmuştur. Gelecek çalışmalarda, Türkiye’de turizm eğitimi veren ortaöğretim ve lisansüstü programlarının da incelenmesi önem arz etmektedir. Ortaöğretim ve lisansüstü programlardan elde edilecek sonuçlar ile bu çalışmanın sonuçlarının karşılaştırılması çalışmayı daha değerli kılacaktır. Ayrıca gelecekte yapılacak çalışmalar ile birlikte, Türkiye’de turizm eğitimi veren ortaöğretim, lisans ve lisansüstü programların bütünüyle karşılaştırılması söz konusu olabilecektir. Yapılan mukayeseler sonucunda, Türkiye’deki turizm eğitime yönelik geliştirilebilir alanlar tespit edilip, bu konudaki gerekli adımlar atılabilecektir.

KAYNAKÇA

Arranz, N., Ubierna, F., Arroyabe, M.F., Perez, C. & Arroyabe, J. C. F. (2017). “The effect of tourism education on students’ entrepreneurial vocation”, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, Vol. 17, No. 3, 312-330.

Barrows, C. and Bosselman, R. (1999). *Hospitality Management Education*, NY: Haworth, Binghamton,

Çimen, H., Akbaba, A. (2006). “Otel yöneticilerinin lisans düzeyinde turizm eğitimi almış ile ilgili değerlendirmeleri: ankara’daki dört ve beş yıldızlı otellerde bir araştırma”, *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt. 6, Sayı: 12, 229-251.

- Daniel, A. D., Costa, R. A., Pita, M., Costa, C. (2017). "Tourism education: what about entrepreneurial skills?", *Journal of Hospitality and Tourism Management*, Vol. 30, 65-72.
- Dinçer F. İ., Akova, O. ve Kaya, F. (2013). "Meslek yüksekokulu turizm ve otel işletmeciliği programı öğrencilerinin kariyer planlaması üzerine bir araştırma: istanbul üniversitesi ve gümüşhane üniversitesi örneği", 3.Uluslararası Meslek Yüksekokulu Sempozyumu, Ardahan, 42-56.
- Dünya Turizm Örgütü (2017). <http://www2.unwto.org/> (Erişim Tarihi:17.09.2017).
- Gürdal, M. (2002). "Türkiye’de mesleki turizm eğitiminin yapısal analizi, okullaşma eğitimin kalitesi-staj-istihdam sorunları ve çözüm önerileri", Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Konferansı, 391-400.
- Hsu, C.H.C., Xiao, H., Chen, N. (2017). "Hospitality and tourism education research from 2005 to 2014", *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, Vol. 29, No. 1, 141-160.
- Israeli, A. (2014). "An inter-paradigmatic agenda for research, education and practice in hospitality management", *International Journal of Hospitality Management*, Vol. 42, No. 3, 188-191.
- Koh, K. (1995). "Designing the four-year tourism management curriculum: a marketing approach", *Journal of Travel Research*, Vol. 34, No. 1, 68-72.
- Kozak, M. (2009). "Akademik turizm eğitimi üzerine bir durum analizi", *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Bahar 2009, Sayı. 22, 1-20.
- Kozak, N., Kozak, A. M. ve Kozak, M. (2009). Genel Turizm. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Mısırlı, İ. (2002). "Turizm sektöründe meslek standartları ve mesleki belgelendirme sistemi (sertifikasyon)", *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, Cilt. 13, Sayı. 1, 39-55.
- Olalı, H. (1984). "The framework and problems of tourism education in turkey, Tourism Education Congress", İstanbul, October 16-17, 1984, Boğaziçi University Tourism Administration Program of Vocational School, ss. 206.
- Olçay, A. (2008). "Türk turizminde eğitimin önemi", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt. 7, Sayı. 2, 383-390.
- Solvoll, S., Alsos, G. A. and Bulanova, O. (2015). "Tourism entrepreneurship-review and future directions", *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, Vol. 15, No. 1, 120-137.
- Tribe, J. (1997). "The indiscipline of tourism", *Annals of Tourism Research*, Vol. 24, 638-657.
- Tribe, J. (2000a). "Indisciplined and unsubstantiated: reply to leiper", *Annals of Tourism Research*, Vol. 29, No. 2, 338-357.
- Tribe, J. (2000b). "Balancing the vocational: the theory and practice of liberal education in tourism". *The International Journal of Tourism and Hospitality Research*, Vol. 2, No. 1, 9-26.
- Türkiye İstatistik Kurumu Turizm İstatistikleri (2016). http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1072 (Erişim Tarihi: 8.10.2017).

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) (2017). *Tourism Highlights, 2017 Ed.* (<http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>) (Erişim Tarihi: 7.10.2017).

Ünlüönen, K. (1993). "Türkiye'de yükseköğretim düzeyinde turizm eğitim ve öğretimi", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt. 6, Sayı. 1, 497-521.

Zagonari, F. (2009). "Balancing tourism education and training", *International Journal Of Hospitality Management*, Vol. 28, 2-9.

Numerical Evaluations for 2017 Year in Tourism Associate Degree and Undergraduate Education

Özgür YAYLA

Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Recreation Management

Cemal Ersin SİLİK

Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management

Ayşe Selin DÜLGER

Gazi University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management

Extensive Summary

Tourism has brought together the most fascinating and important sectors in the world in recent years. Countries that are interested in tourism in the world are constantly making strategies and plans for the development of the industry.

Tourism education in many countries has become important in order to create competitive advantage, to ensure the quality of modern tourism, to achieve maximum level of employee interaction with tourists, and to manage and market tourism products. When it is evaluated in terms of Turkey, tourism is one of the most important sectors. Tourism education in Turkey, which is richer in terms of touristic values than many other countries, takes place in associate degree, undergraduate and graduate programs at the secondary education level and institutions affiliated to the Ministry of National Education. In this study, quota and application cases for the associate degree and undergraduate education, which are an important step of tourism education in Turkey, were examined and inferences about the future of Turkey tourism education were examined.

The tourism sector has become one of the largest and fastest growing economic sectors in the world by experiencing continuous expansion and diversification over the past 60 years. In addition to the investment, promotion and marketing efforts to ensure economic efficiency expected from the tourism sector, the personnel to be employed must be educated. It has become a necessity that the personnel employed in every step of the sector in the tourism sector, from the planning of the offered service to the realization of the tourism training. As in the whole world, the importance of tourism education in Turkey is increasingly important. The basic aim of the undergraduate level tourism education is to train personnel who are knowledgeable, equipped and knowledgeable in the field. In other words, institutions providing tourism education at the undergraduate level provide employment of qualified personnel and managers in the tourism sector.

The faculty has a high level of education, scientific research and publishing; it is a higher education institution that can connect units to itself. A college is a higher education institution that focuses on teaching a particular occupation. Vocational School is a higher education institution which maintains four semesters of education and training aiming to cultivate intermediate human power for certain professions. Therefore, the fact that the personnel employed in the tourism sector are educated at faculties, colleges and vocational colleges is very important in terms of achieving success in the sector, raising awareness in the competitive environment and providing quality services.

Within the scope of this study, a number of evaluations were made by examining the data on the applications and quota status of undergraduate, associate degree and vocational programs that provide tourism education in Turkey in 2017. As a result of the examinations made; the quotas for undergraduate, associate and college programs have not been filled in general and students have refrained from making preferences in particular departments. When compared to the number of students placed in the quotas of undergraduate, associate and college programs, it was determined that the most vacant quotas belong to the undergraduate programs with approximately 41.7%. The quotas for associate and college programs were found to be approximately 25% vacant. The results show that there are serious reductions in the number of students enrolled in undergraduate programs.

As a result, when quotas for programs in the tourism sector in 2017 and the students who settled in these quotas were examined, it was seen that the departments of "Tourism Management" and "Tourism and Hotel Management" One of the reasons behind the vacancy of these quotas is the opening of "Secondary Education" programs. Especially when the table for the undergraduate programs is examined, it is seen that the secondary education programs in the tourism section of many universities are empty. Closure of secondary education curricula in which the quotas are vacant will be helpful in the future of tourism education. Furthermore, it is necessary that the number of departments such as "Tourism Management", "Tourism and Hotel Management" which the quotas can not be filled in even in the normal education of many universities, should be decreased. In other words, the opening of these sections in the required areas will bring a useful training. In almost all provinces of Turkey, opening of these sections ensures that the quotas are empty.

In this study, the applications and quota statuses of undergraduate, associate and college programs which have an important place in terms of the future of tourism education in Turkey were examined. In future studies, it is important to examine secondary and post-graduate programs that provide tourism education in Turkey. Comparing the results of this study with the results obtained from secondary education and graduate programs will make the study more valuable. It may also be possible to compare the secondary education, undergraduate and graduate programs giving tourism education in Turkey altogether with the future studies. As a result of the comparative studies, developable areas for tourism education in Turkey will be identified and necessary steps taken in this regard.